

Έλληνες Γιατροί που ξεχώρισαν*

Επιμέλεια στήλης
Κλεάνθης Βαλαρούτσος

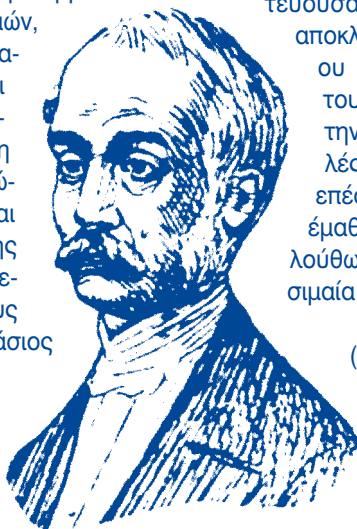
Στη συνεχή προσπάθεια για πληρέστερη ενημέρωση του σύγχρονου γιατρού, τα Ι.Θ. αποφόρτισαν τη δημοσίευση βιογραφικών στοιχείων γιατρών που ξεχώρισαν για τη συμβολή τους στην ανάπτυξη της ιατρικής επιστήμης αλλά και στην εξύψωση του ηθικού κύρους της Ιατρικής. Οι αναφορές αυτές στοχεύουν τόσο στην ενημέρωση των νεότερων συναδέλφων για τις προσωπικότητες που διαμόρφωσαν την ιατρική επιστήμη, αλλά, κυρίως, για να χρησιμεύσουν ως πρότυπα προς μίμηση, σε μια εποχή σύγχυσης για την αξία των ιδεών και των ηγεσιών και γενικής αμφισβήτησης της ιατρικής θεωρίας και πράξης. Εκτός από τις περιγραφές της ζωής των παγκόσμιας ακτινοβολίας γιατρών που το έργο τους είχε ιστορική σημασία για την εξέλιξη της ιατρικής, θα υπάρχουν και αναφορές στους εκλιπόντες Έλληνες γιατρούς που επηρέασαν θετικά την ιατρική επιστήμη και πρακτική στη χώρα μας.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΓΟΥΔΑΣ (1816-1882)

«Ιατρολόγιος» και πρώτος διδάκτωρ της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Με βασιλικό διάταγμα της 3ης Απριλίου 1833 αποφασίσθηκε η ίδρυση Πανεπιστημίου και Ακαδημίας στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος. Το Πανεπιστήμιο, το οποίο προς τιμήν του βασιλιά Όθωνα ονομάστηκε «Οθώνειον», περιλάμβανε τέσσερις Σχολές: των Γενικών επιστημών, της Θεολογίας, της Νομικής και της Ιατρικής. Τέσσερα χρόνια αργότερα και συγκεκριμένα την 3η Μαΐου 1837 τελέσθηκαν τα εγκαίνια του και άρχισε η επίσημη έναρξη των μαθημάτων. Πρώτος καθηγητής της Ιατρικής Σχολής και συγχρόνως κοσμήτωρ της (Σχολάρχης ή Σημάντωρ) υπήρξε ο Αναστάσιος Γεωργιάδης-Λευτίας, ενώ ένας από τους πρώτους φοιτητές της ήταν ο Αναστάσιος Ν. Γούδας.

Ο Γούδας γεννήθηκε το 1816 στο Γραμμένο, χωριό της επαρχίας Δωδώνης του νομού Ιωαννίνων. Έχασε τη μητέρα του σε μικρή ηλικία και με

την έναρξη της Επανάστασης βρέθηκε με την οικογένειά του στην Κέρκυρα. Η βρετανική όμως διοίκηση του νησιού εκδίωξε «απανθρώπως» και έτσι αναγκάστηκαν να ζητήσουν άσυλο στο Σούλι. Ήταν η χρονιά που ο Χουρσίτ Πασάς πολιορκούσε στα Ιωάννινα τον τύρρανο της Ηπείρου Αλή Πασά, ο οποίος είχε στασιάσει κατά του σουλτάνου. Την κατάληψη της Ηπειρωτικής πρωτεύουσας ακολούθησε ο τούρκικος αποκλεισμός των χωριών του Σουλίου και στη συνέχεια η άλωσή τους. Ο μικρός Γούδας διέφυγε την αιχμαλωσία και μετά από πολλές περιπέτειες και ταλαιπωρίες επέστρεψε στο χωριό του. Εκεί έμαθε τα πρώτα γράμματα και ακολούθως φοίτησε στη φημισμένη Ζωσιμαία Σχολή των Ιωαννίνων.

Με το πέρας των σπουδών του (1835) εγκατέλειψε τη σκλαβωμένη πατρίδα, πήγε στην Αθήνα και γράφτηκε στην Ιατρική Σχολή. Μετά την αποφοίτηση, άριστευσε στις εξετάσεις ενώπιον του Ιατροσυνεδρίου

* Απόσπασμα από το περιοδικό «Ιατρικά Ανάλεκτα», τόμος Β, τεύχος 8, 2005.

και έλαβε την άδεια άσκησης του ιατρικού λειτουργήματος. Ακολούθως εγκαταστάθηκε στο χωριό Καινούριο της Φθιώτιδας όπου εργάστηκε ως γιατρός στο νεοϊδρυθέν γαλλικό σακχαροποιείο. Η εμπειρία από την εργασία του αποτέλεσε το αντικείμενο της διατριβής του επί διδακτορία υπό τον τίτλο: *Περί των εν Καινουρίω Βασιλικών Σακχαρουργεί επιχωρικών νοσημάτων.*

Τη διατριβή υποστήριξε με επιτυχία στην Ιατρική Σχολή του Οθώνειου Πανεπιστημίου, της οποίας αναγορεύθηκε την 8η Ιουλίου 1843 ο πρώτος διδάκτωρ με τον βαθμό άριστα.

Στη συνέχεια μετέβη στο Παρίσι για μετεκπαίδευση. Στην πόλη του φωτός έζησε τον απόηχο των πολεμικών επιτευγμάτων του Μεγάλου Ναπολέοντα και επηρεάστηκε από τις διακηρύξεις της Γαλλικής επανάστασης. Οι πνευματικοί του οραματισμοί διαπλάτυνθηκαν και ο φιλελεύθερος χαρακτήρας του βρήκε τα πρότυπά του στους Γάλλους διαφωτιστές.

Όταν επέστρεψε στην Αθήνα άρχισε να ασκεί την Ιατρική. Η επιτυχημένη επιστημονική του σταδιοδρομία δεν τον εμπόδισε ωστόσο να ασχοληθεί με τη συγγραφή και τα κοινά. Εξέδωσε και διεύθυνε το ιατρικό περιοδικό «Η εν Αθήναις Ιατρική Μέλισσα», 1853-1858, το φιλολογικό «Η Μέλισσα των Αθηνών», 1864-1865 και την εφημερίδα «Ανεξαρτησία».

Η συμβολή του στην επιμόρφωση των νέων γιατρών της εποχής του υπήρξε μεγάλη. Μετέφρασε πολλές ενδιαφέρουσες ιατρικές μελέτες και το 1848 το σύγγραμμα του Γάλλου καθηγητού Α.Φ. Σχομέλου: «Στοιχεία Γενικής Παθολογίας». Προλογίζοντας το έργο παραθέτει τις δικές του απόψεις και οράματα που αντανάκλουν τις επιστημονικές ανησυχίες, πατριωτικά αισθήματα και τους προβληματισμούς του για το μέλλον των επερχόμενων γενιών. Γράφει χαρακτηριστικά: «...Είναι μεν εργώδες και δύσκολον ίσως, ουχί όμως και αδύνατον να αξιωθώμεν δια μόνης της επιμελείας και της ειλικρινούς εις την επιστήμην αφοσιώσεως, ουχί μόνον το προς την πατρίδα ιερόν και απαραίτητον χρέος να εκπληρώσωμεν... αλλά και την ευγνωμοσύνην της μελλοντικής γενεάς να κερδίσωμεν, προπαρασκευάζοντες εις αυτήν... την άγουσαν εις την προγονικήν ημών ευκλείαν οδόν».

Το 1849 διατέλεσε γενικός γραμματέας της Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών. Επρόκειτο για τη μεγαλύτερη και εγκυρότερη επιστημονική ένωση

της εποχής, στις συνεδριάσεις της οποίας ανακοίνωναν τα αποτελέσματα των εργασιών τους οι καθηγητές της Ιατρικής Σχολής. Είναι η εταιρεία η οποία και σήμερα συνεχίζει την επιτυχημένη επιστημονική της πορεία, για την οποία ο αείμνηστος καθηγητής της Ιατρικής Α. Αναγνωστάκης αποφθεγματικά είπε: «Ο βίος της Ιατρικής ημών Εταιρείας είναι αυτόχρονα ιστορία της νέας ελληνικής ιατρικής».

Το 1854 εξέδωσε το «Εγχειρίδιον της Γενικής Παθολογίας», ενώ από τις στήλες της «Ανεξαρτησίας» με βαθυστόχαστα άρθρα κατέβαλλε προσπάθειες για την αναβάθμιση του πολιτικού και πολιτιστικού επιπέδου των συμπατριωτών του. Φύση φιλελεύθερη και αντιοθωνιστής του μνημόνιο (1863) «Παραινέσεις προς τον μέλλοντα βασιλέα της Ελλάδος» αποτέλεσε αντικείμενο ατέρμονων και αντικρουόμενων συζητήσεων, ενώ τα τρία υπομνήματά του «Περί χολέρας», που απέστειλε στην Ιατρική Γαλλική Ακαδημία, έτυχαν ευμενέστατης υποδοχής.

Τη σπουδαιότερη όμως συμβολή του στη νεότερη ελληνική ιστορία αποτελεί το οκτάτομο έργο του: *Βίοι παράλληλοι των επί της Αναγεννήσε-*

ως της Ελλάδος διαπρεψάντων ανδρών. Το έργο περιλαμβάνει βιογραφίες ανδρών οι οποίοι διακρίθηκαν σε διάφορους τομείς κατά την προεπαναστατική περίοδο και στη διάρκεια της Παλιγγενεσίας. Οι βιογραφίες συντάχθηκαν με βάση στοιχεία που του παρέιχαν μέλη των οικογενειών των βιογραφούμενων καθώς και άτομα τα οποία έζησαν μαζί τους. Η συλλογή δυστυχώς δεν ολοκληρώθηκε λόγω της σοβαρής αρρώστιας του, ενώ ένα μέρος της τελικά έμεινε ανέκδοτο. Ο πρώτος τόμος (1869) του έργου αναφέρεται σε προσωπικότητες του κλήρου, ο δεύτερος (1870) σε άτομα που διακρίθηκαν στον τομέα της παιδείας και ο τρίτος (1870) και τέταρτος (1871) σε άνδρες που πλούτισαν από το εμπόριο και αναδείχθηκαν μεγάλοι ευεργέτες. Ο πέμπτος (1872), ο οποίος ονομάζεται «Συνεταιρισμοί» περιέχει βιογραφικά στοιχεία για τους ιδρυτές και τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας που εργάστηκαν για την αφύπνιση του γένους. Ο έκτος (1874) και έβδο-

μος τόμος (1875) αναφέρονται στους πολιτικούς της επαναστατικής και μετεπαναστατικής περιόδου και τέλος ο όγδος (1876) περιγράφει την καταγωγή, τη ζωή και τα ανδραγαθήματα των ηρώων της Εθνικής Παλιγγενεσίας.

Παντρεύτηκε δύο φορές. Η πρώτη του γυναίκα, η Ευφροσύνη Ψαλλίδα, ήταν εγγονή του μεγάλου δάσκαλου του γένους Αθανάσιου Ψαλλίδα, ενώ η δεύτερη, η Όρσα Κόρδα, εγγονή του πρόκριτου των Αθηνών Παλαιολόγου Μπενιζέλου. Πέθανε στην Αθήνα το 1882 από καρκίνο του λάρυγγος.

Ο Γούδας υπήρξε από τους πρώτους γιατρούς της ελεύθερης Ελλάδος. Η συμβολή του στην επιστημονική επιμόρφωση των νέων Ασκληπιάδων της εποχής του ήταν καθοριστική, ενώ το λίαν αξιόλογο και πολυσχιδές συγγραφικό του έργο δίκαια τον κατέταξε μεταξύ των επιφανέστερων «ιατρολόγων» του 19ου αιώνα.

Κωνσταντίνος Δ. Μάλλιος, Καρδιολόγος

